ייצוגיות במפגעים סביבתיים
הדור הבא של הייצוגיות

הכנס השנתי הראשון לסביבה ומשפט

עו"ד אסף פינק, יעקב פינק משרד עו"ד
asaf@pinklaw.co.il

ייצוגיות לפי שנים [2013 ע"פ הערכה]

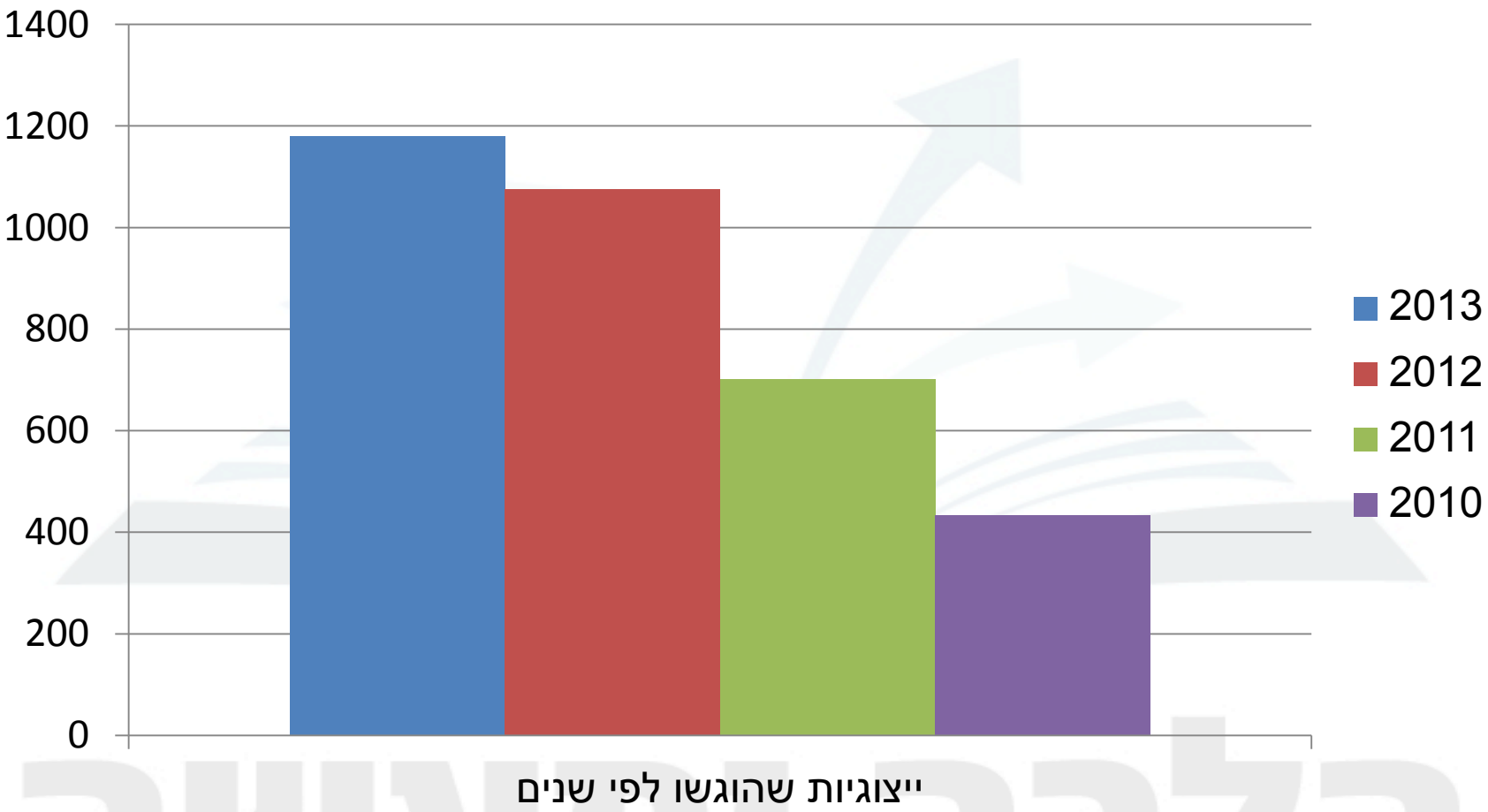

ייצוגיות לפי פרט 6 [2013 ע"פ הערכה]

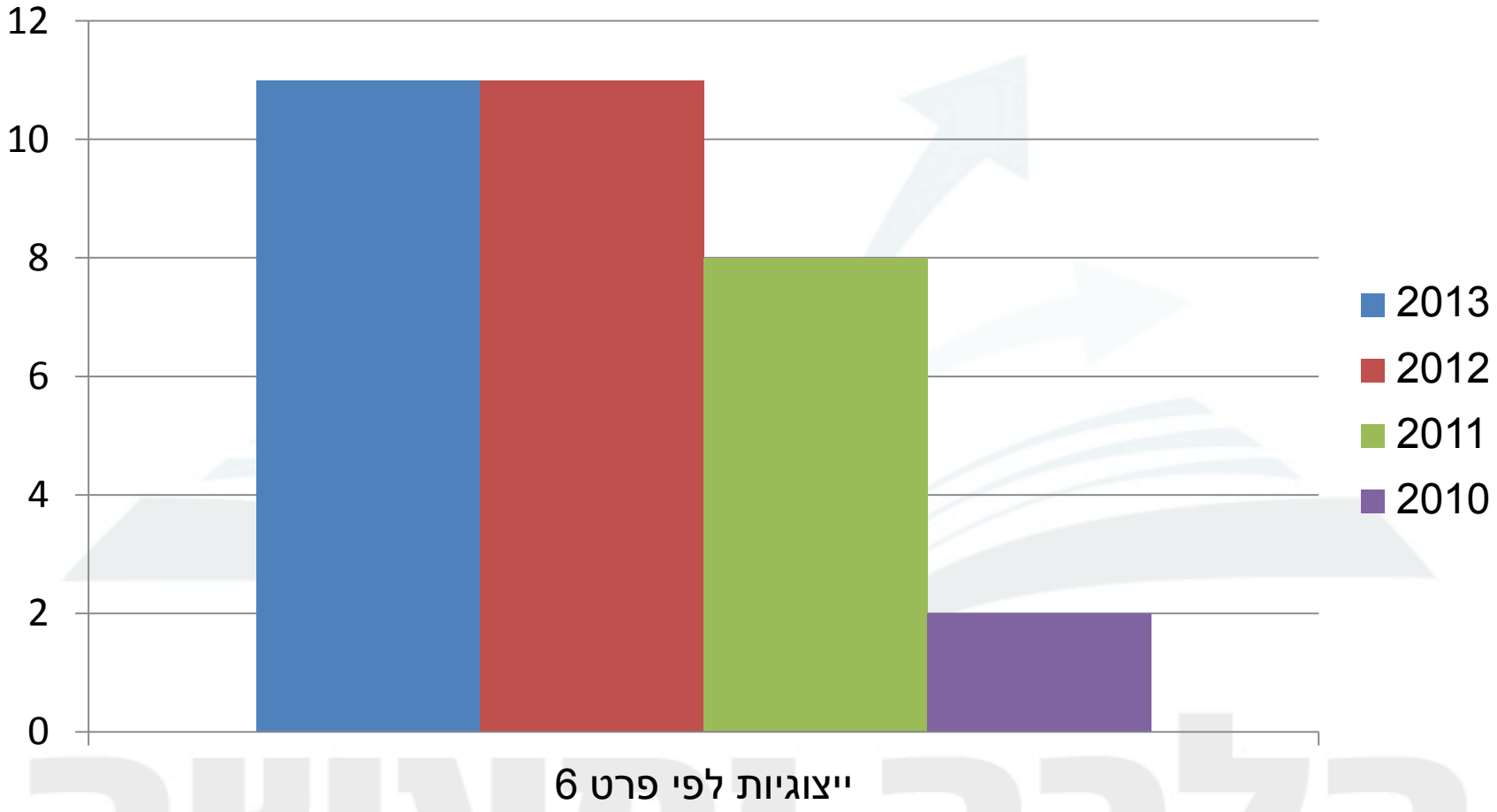

שנת 2012

הפרט בתוספת	2012		2011	אחוזים ב2011
פרט 1 - צרכנות	742	66%	372	61%
פרט 11 - רשויות	184	16.3%	140	23%
פרט 2 – ביטוח	51	4.5%	23	4%
פרט 9 –חוק השוויון	50	4.5%	3	
פרט 10 – דיני עבודה	29	2.5%	27	4.5%
פרט 3 – בנקאות	17	1.5%	11	
פרט 5 – ניירות ערך	16	1.4%	9	
פרט 4 – הגבלים עסקיים	12	1.1%	3	
פרט 6 – מפגעים סביבתיים	11	1%	8	
פרט 12 – ת' נ' מפרסם	9	1%	10	
פרט 7 – איסור אפליה	8	0.7%	2	
פרט 8 – אפליה בעבודה	1	0.01%	?	
פרט 13 – מסלקה				

ייצוגיות שהוגשו לפי פרטים בתוספת ה2

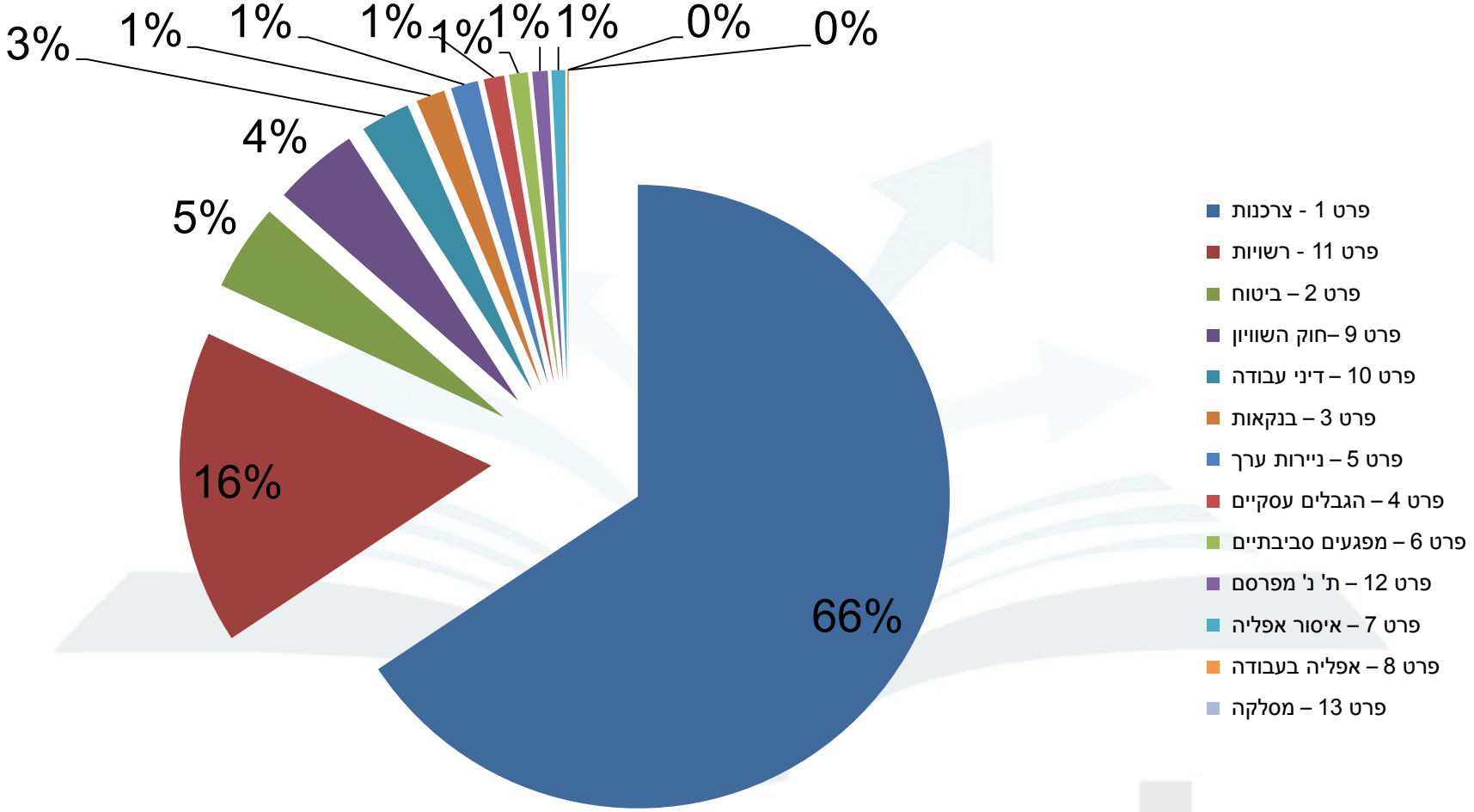

הלכה ומעשה

חוק תובענות ייצוגיות

מטרתו של חוק זה לקבוע כללים אחידים לענין הגשה וניהול של תובענות ייצוגיות, לשם שיפור ההגנה על זכויות, ובכך לקדם בפרט את אלה:

(1) מימוש זכות הגישה לבית המשפט, לרבות לסוגי אוכלוסיה המתקשים לפנות לבית המשפט כיחידים;

(2) אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו;

(3) מתן סעד הולם לנפגעים מהפרת הדין;

(4) ניהול יעיל, הוגן וממצה של תביעות.

הלכה ומעשה

מי רשאי להגיש בקשה לאישור תובענה ייצוגית ובשם מי

4. (א) אלה רשאים להגיש לבית המשפט בקשה לאישור תובענה ייצוגית כמפורט להלן:

(1) אדם שיש לו עילה בתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם – בשם אותה קבוצה;

(2) רשות ציבורית בתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), שבתחום אחת המטרות הציבוריות שבהן עוסקת הרשות הציבורית – בשם קבוצת בני אדם אשר אותה תביעה או אותו ענין, מעוררים שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עמה;

(3) ארגון בתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), שבתחום אחת המטרות הציבוריות שבהן עוסק הארגון – בשם קבוצת בני אדם אשר אותה תביעה או אותו ענין מעוררים שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עמה, ובלבד שבית המשפט שוכנע כי, בנסיבות הענין, קיים קושי להגיש את הבקשה בידי אדם כאמור בפסקה (1) ואולם, המועצה הישראלית לצרכנות כהגדרתה בחוק המועצה הישראלית לצרכנות, התשס"ח-2008, תהיה רשאית להגיש בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית, אף אם אין קושי להגיש את הבקשה בידי אדם כאמור בפסקה (1).

הלכה ומעשה

ארגון

"ארגון" – תאגיד, למעט תאגיד שהוקם על פי דין, או הקדש,

- הקיים ופועל באופן סדיר וממשי במשך שנה לפחות לקידום מטרה ציבורית, אחת או יותר, ושנכסיו והכנסותיו משמשים להשגת המטרות הציבוריות בלבד,
- ובלבד שפעילותו אינה מטעם מפלגה או גוף פוליטי אחר או בזיקה למפלגה או לגוף כאמור או לשם קידום מטרותיהם;

הלכה ומעשה

פרט 6 לתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות

תביעה בקשר למפגע סביבתי נגד גורם המפגע; לענין זה, "גורם המפגע", "מפגע סביבתי" כמשמעותם בחוק למניעת מפגעים סביבתיים

הלכה ומעשה

חוק למניעת מפגעים סביבתיים

"**מפגע סביבתי**" - זיהום אויר, רעש, ריח, זיהום מים, זיהום מי-ים, זיהום על ידי פסולת, זיהום על ידי חומרים מסוכנים, זיהום על ידי קרינה, פגיעה בסביבה החופית, מפגע אסבסט,

והכל כשהם בניגוד לחיקוק, לצו, לתכנית, לרשיון עסק או לכל היתר או רישיון אחר

או שיש בהם פגיעה בבריאותו של אדם או גרימת סבל ממשי לאדם;

הלכה ומעשה

תוספת לחוק למניעת מפגעים

1. המועצה לגנים לאומיים, שמורות טבע ואתרים לאומיים;
2. הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים;
3. (נמחק);
4. החברה להגנת הטבע;
5. המועצה לארץ ישראל יפה;
6. המועצה הציבורית למניעת רעש וזיהום בישראל;
7. אדם טבע ודין – אגודה ישראלית להגנת הסביבה;
8. חיים וסביבה - ארגון הגג לשוחרי איכות הסביבה;
9. הקרן הקיימת לישראל.
10. צלול – עמותה לאיכות הסביבה.

הלכה ומעשה

דגשים

- קבוצתית וייצוגית
- ארגונים מוכרים לפי חוק למניעת מפגעים
- חוות דעת מומחים
- חקיקה נרחבת מאוד
- משרדי ממשלה שונים
- כל תחום המשפט האזרחי
- תקינה ומדידות מול מפגע בשל ההגדרה בסיפת החוק

הלכה ומעשה

השוואה בין ייצוגית לקבוצתית

	תובענה קבוצתית	תובענה ייצוגית
חוק מסדיר	החוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות) התשנ"ב-1992	חוק תובענות ייצוגיות התשס"ו-2006
יתרונות עיקריים	○ אין צורך בהליך מקדים של אישור התביעה כתביעה ייצוגית ○ סעדים זמניים אפשריים כבכל תביעה אזרחית	○ ניתן לתבוע גם סעד כספי ○ עילות תביעה רחבות יחסית – "תביעה בקשר למפגע סביבתי נגד גורם המפגע", כהגדרתם בחוק למניעת מפגעים. ○ קשה לקבל סעד זמני
חסרונות עיקריים	○ לא ניתן לתבוע סעד כספי, אלא צווי עשה, צווי מניעה וכו' בלבד. ורק בתובענה חוזרת ניתן לבקש סעד כספי ○ חובה להתריע 60 יום טרם הגשת התובענה	○ צורך בשלב מקדים של אישור התובענה כייצוגית, הארכת ההליך.
הבדלים נוספים	○ OPT IN ○ בימ"ש שלום	○ OPT OUT ○ בימ"ש מחוזי

ניתוח אירוע

עובדות כלליות

- התחנה פעילה משנת 2001
- ברישיון העסק קיימת דרישה לניטור
- תלונות של נוסעים ועובדים משנת 2007
- המשרד להגנ"ס מציב ניידת ב2011
- בשלהי 2012 מפונים רוב עובדי הממשלה
- **חריגות משמעותיות:** NO2 PM2.5 NOX

הלכה ומעשה

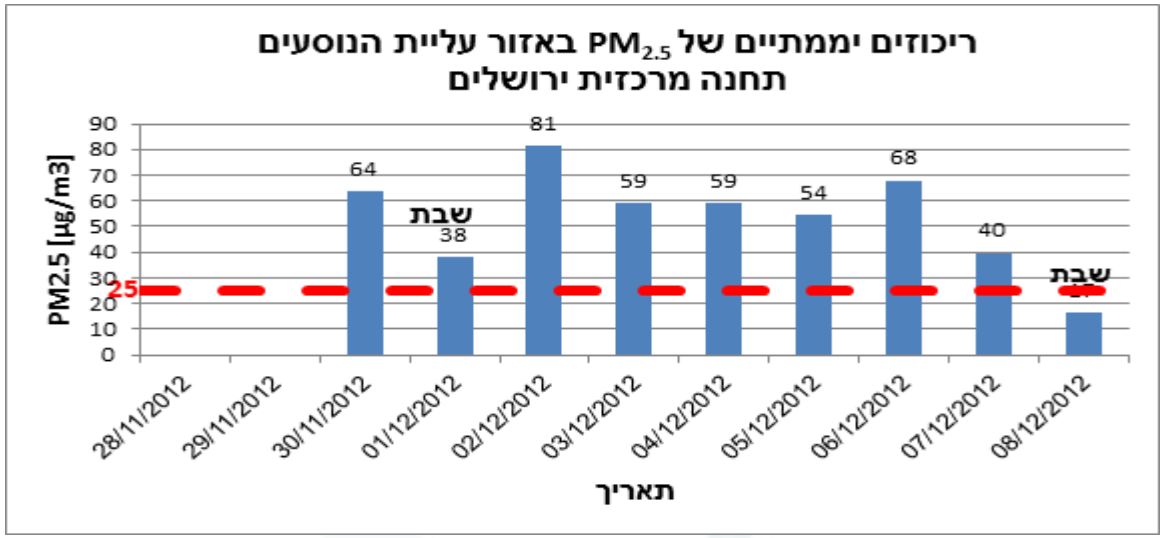
ריכוזים יממתיים של $PM_{2.5}$ באזור עליית הנוסעים
תחנה מרכזית ירושלים
PM2.5 [µg/m3]
90
80
70
60
50
40
30
25
20
10
0
64
38
81
59
59
54
68
40
שבת
שבת
28/11/2012
29/11/2012
30/11/2012
01/12/2012
02/12/2012
03/12/2012
04/12/2012
05/12/2012
06/12/2012
07/12/2012
08/12/2012
תאריך

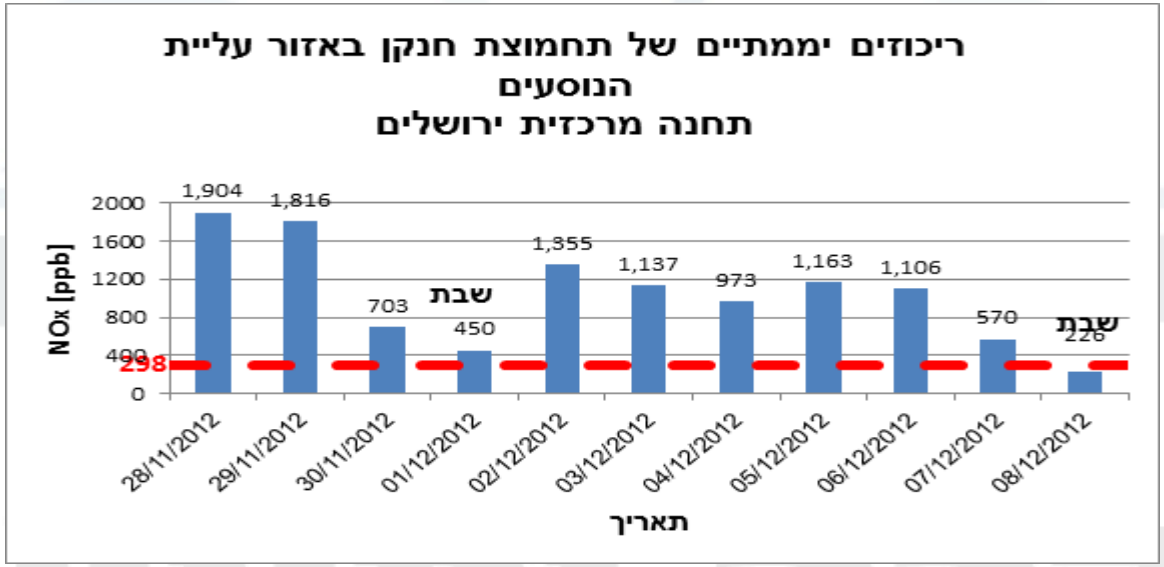
ריכוזים יממתיים של תחמוצת חנקן באזור עליית הנוסעים
תחנה מרכזית ירושלים
NOx [ppb]
2000
1600
1200
800
400
298
0
1,904
1,816
703
450
1,355
1,137
973
1,163
1,106
570
226
שבת
שבת
28/11/2012
29/11/2012
30/11/2012
01/12/2012
02/12/2012
03/12/2012
04/12/2012
05/12/2012
06/12/2012
07/12/2012
08/12/2012
תאריך

תמונה להמחשה

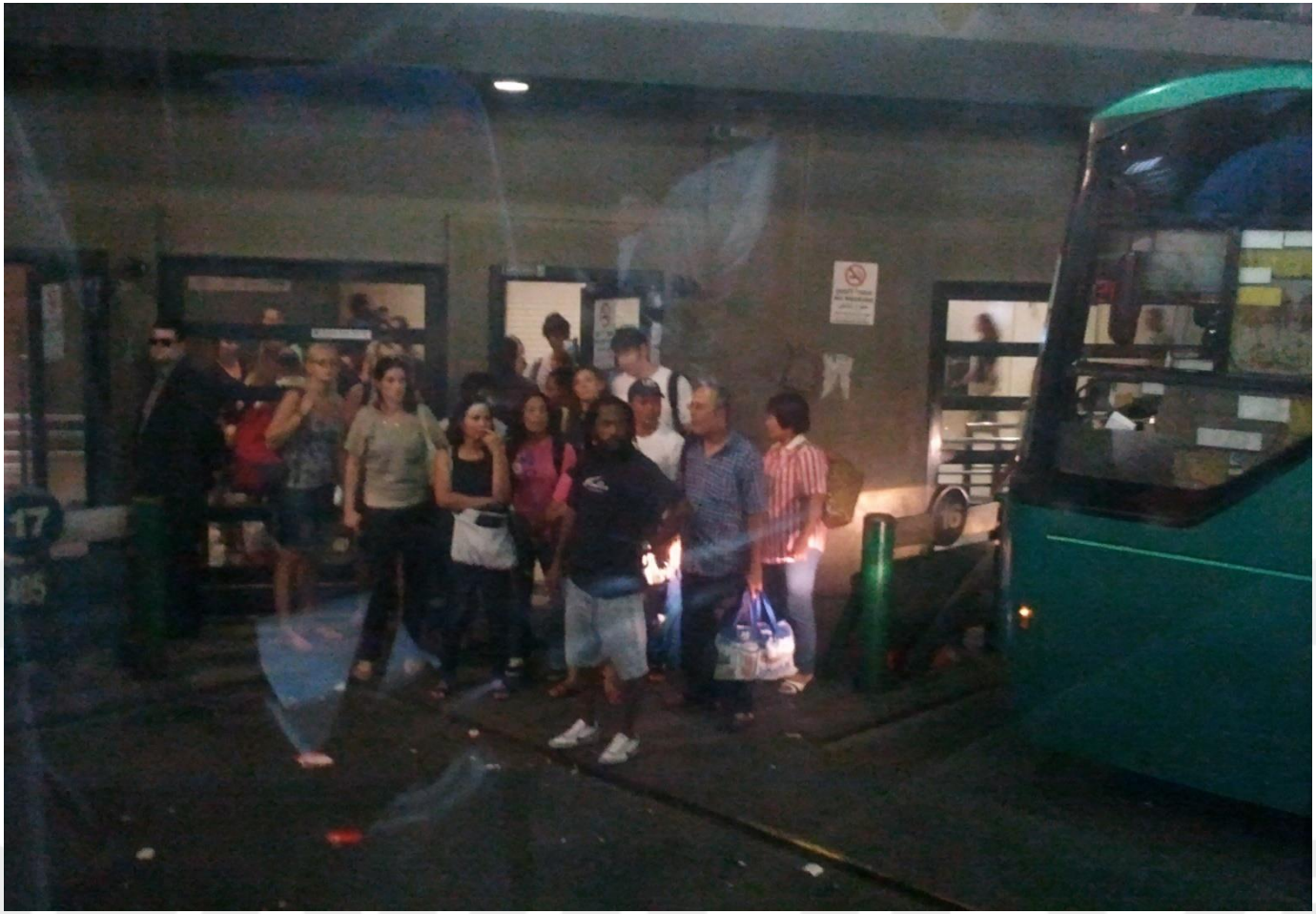

תאריכון

25 ספטמבר 2011 המשרד להגנ"ס מוציא דו"ח

27 ספטמבר 2011 מוגשת תובענה ייצוגית ראשונה

נובמבר 2011 מוגשות בקשה לאישור תובענה ייצוגית + קבוצתית לאחר שליחת מכתב התראה לפי חוק מפגעים

ינואר 2012 נקבע דיון דחוף בתובענה הקבוצתית

ינואר 2012 מוגשות 2 בקשות לסילוק על הסף

ינואר 2012 בימ"ש שלום דוחה בקשה לסילוק

ינואר 2012 בימ"ש מחוזי משהה את הייצוגיות

אפריל 2012 –אפריל 2013 מתנהלים הליכי פשרה

מאי 2013 בימ"ש שלום קובע מועדים להוכחות

המשך תאריכון

נובמבר 2012 המשרד להגנ"ס מטיל עיצום כספי
ינואר 2013 התחנה עותרת נגד העיצום הכספי
נובמבר 2012 המשרד להגנ"ס מציב ניידת פעם 2
אוקטובר 2013 המשרד להגנ"ס מציב ניידת פעם 3
אוקטובר 2013 בימ"ש שלום מוציא צו עשה זמני
3 אוקטובר המשרד להגנ"ס מוציא התראה לציבור לפי חוק אוויר נקי על זיהום חריג
ספטמבר-דצמבר 2013 מתנהלים הוכחות וסיכומים

הלכה ומעשה

התראה של המשרד של הגנ"ס

www.sviva.gov.il/InfoServices/NewsAndEvents/MessageDoverAndNews/Pages/2013/october2013/JerusalemCentralBusStation.aspx

חשש לבריאות הציבור ברציפי התחנה המרכזית בירושלים

תאריך הפרסום: 02/10/2013 **מקור: הודעת דובר**

המשרד להגנת הסביבה בהתייעצות עם משרד הבריאות מודיע כי בתחנה המרכזית בירושלים ברציפי העלייה לאוטובוסים, ישנו חשש לבריאות הציבור. זאת בשל חריגות הנמדדות במקום מערכי ההתרעה לחנקן דו-חמצני, המהווה סמן לזיהום אוויר מתחבורה. לפיכך, המשרד להגנת הסביבה ממליץ לציבור הנוסעים להימנע משהייה שלא לצורך ברציפי העלייה לאוטובוסים. יצוין כי על התחנה המרכזית בירושלים הושת קנס בגובה של 708,224 ₪, אך היא טרם שילמה סכום זה.

זיהום האוויר החריג ברציפי העלייה לאוטובוסים נובע מפליטות זיהום אוויר מהאוטובוסים הפעילים במקום. האוטובוסים בעלי מנוע דיזל מתאפיינים בפליטה מוגברת של חלקיקים נשימים ותחמוצות חנקן.

הממצאים המדאיגים מצביעים על חריגות חוזרות ונשנות מערכי ההתרעה וערכי הסביבה של חנקן דו-חמצני, ומערכי הסביבה של תחמוצות חנקן וזאת בניגוד לחוק אוויר נקי, התשס"ח - 2008. בנוסף, נמדדו ריכוזים גבוהים של חלקיקים קטנים העוברים בדרכי הנשימה החורגים מהרמות הסביבתיות הרגילות.

החשיפה לריכוזים גבוהים של מזהמי אוויר אלו עלולה לגרום בטווח הקצר לצריבה בעיניים, באף ובגרון, קשיי נשימה, כאבי ראש והקאות, ובטווח הארוך לסימפטומים של תחלואה במערכת הנשימה כגון התקפי אסטמה, ברונכיטיס חריפה וכרונית.

עוד בנושא

- זיהום אוויר
- נתוני איכות בירושלים ב

אירועים

- אירועים
- הודעות הדובר
- חדשות
- ים וכינוסים
- ע
- היתרים

לקחים – תחנה מרכזית

- חשיבות האכיפה האזרחית ויתרונותיה
- מעקב יומיומי של אזרחים
- חשיבות פרסום נתונים
- המשמעות של משרד הגנ"ס כצד להליך
- בירור סוגיות עקרוניות באמצעות חוו"ד מומחים
- מתן פתרונות ולא רק הצפת הבעיה
- הליך משולב של ייצוגית וקבוצתית
- תקנים....
- **ריבוי שחקנים:** משרד להגנ"ס / עירייה / מ.התחבורה/ מ.הבריאות / מ.התמ"ת

הלכה ומעשה

קשיים בייצוגיות של מפגעים

- קושי בהערכה של היקף ושווי הנזק הסביבתי
- קושי בהוכחת הקשר הסיבתי בין המעוולים לנזק
- קושי בהשגת מידע
- צורך במומחיות, חוות דעת מומחים.
- הליכים ארוכים וחוסר וודאות.
- חוסר ניסיון והתמקצעות של ארגונים ועורכי דין בהליכים סביבתיים מול הליכים אזרחיים רגילים

הלכה ומעשה

נקודות לדיון ומגמות להמשך

- אכיפה אזרחית מול אכיפה ממשלתית
- אכיפה מנהלית מול אכיפה פלילית
- שחרור מידע לציבור / שקיפות
- Mass torts
- גידול בתחום
- אכיפה אזרחית כלי יעיל או כלי להתעשרות?

תודה,

asaf@pinklaw.co.il

הלכה ומעשה